

Мамбаева

ТАУАРА

№12 (5043)
СЕНБІ,
22 наурыз
2008 жыл

Газет 1963 жылдың 1-ші мамырынан бастап шығады Аудандық қоғамдық саяси газеті

Наурыз мейрамы құтты болсын! С праздником весны и обновления!

Құрметті нұралықтар!

Жер-дүниегі жаңартып көктемді ерте келетін – Наурыз мейрамы құтты, болашағымыз ба-
лалы болсын!
Тарихи тамыры тереңге бойлаған өз-Наурыз дана халқымызда қай кезде де еңселі биік, ел-
діктің, іргесі сөгілмес бірліктің, ырыс пен ынтымақтың мерекесі болып келген.
Наурыз күні біздің халқымыздың ең тамаша қасиеттері – мейірімділігі, қайырымдылығы, се-
зімталдығы, жүрек жылылығы көрініс табады. Ол өмірдің жаңа кезеңінің басталғанын көрсетіп,
көңілімізге үміт ұялатып, алдымызға жаңа міндеттер қояды. Бүгінгі күні Қазақстан жаңарып жа-
сара түсті.
Табиғат аманшыл оянуының, жаңа өмір бастауының нышаны іспеттес бұл күн - елімізге ырыс,
береке әкелісіп, баршамызды келелі істерге бастай берсін.
Осы мерекелі күні әрқайсыңызға мықты денсаулық, отбасыларыңызға береке-бірлік тілейміз!

Нұра ауданының әкімі
Аудандық Мәслихат хатшысы

С. ШАЙДАРОВ
Е. ТУРАНОВ

Уважаемые нуринцы!

Примите самые искренние и сердечные поздравления с древним праздником Востока – Нау-
рыз мейрамы! В отличие от других праздников Наурыз мейрамы имеет неповторимые особенности
присущие только ему черты. Год от года в независимом Казахстане он наполняется новым смыс-
лом.
Наурыз – это праздник весны и обновления когда вся природа оживает все обновляется, рож-
даются новые надежды.
Наурыз стал праздником для всех нас для всего многонационального Казахстана. В условиях
дружбы братства равноправия живет наш народ. Благодаря стабильности, взаимопониманию мы
достигли больших свершений.
В этот замечательный праздник Наурыз мейрамы позвольте пожелать Вам крепкого здоровья
радости и благополучия в семье.

Аким Нуринского района
Секретарь районного Мәслихата

С. ШАЙДАРОВ
Е. ТУРАНОВ

Уважаемые нуринцы!

Поздравляем вас с праздником весны и равноденствия – Наурыз!
Пусть мир и благополучие будут вечными спутниками нашей страны. В этот светлый день, ко-
торый символизирует пробуждение природы и начало новой жизни, от всей души желаем каж-
дому из вас доброго здоровья, семейного благополучия и успехов во всех начинаниях!

Районный филиал партии «Нур Отан».

Дорогие земляки!

Вновь на землю Казахстана пришел древний восточный праздник «Наурыз мейрамы». В связи
с этим замечательным событием хочу от всей души поздравить всех нуринцев с праздником Весны
и Обновления!
Желаю вам счастья, здоровья и процветания! Пусть сбудутся все ваши мечты, а ваш труд слу-
жит на благо нашей Родины!

С поздравлением Депутат Мәжілісі Парламенті
Республики Казахстан, Д. Қусанов

Жаңару мен көктем мейрамы құтты болсын!

Наурыз-думан

Наурыз - өте көпеден келе жатқан мейрам. Күні бүгінге
дейін жер бетіндегі көптеген халықтардың дәстүрлі мейра-
мына айналып отырған бұл мерекенің қашанан бері той-
ланып келе жатқанын деп басып айту қиын.
Бұл күн – аспан денелері өздерінің ең бастапқы нүктелеріне
келіп, күн мен түн теңелетін, жан-жануарлар төлдеп,
адамдардың аузы аққа тиетін, жер үстіне шаттық орнаған
күн. Қазақ елі осы күнді «Ұлыстың ұлы күні – ұлыс күні»
деп атаған. Григориан күнтізбесі бойынша ескіше 9 наурыз,
жаңаша 21-нен 22-не қараған түн осы күнге сәйкес келеді.
Наурыз сөзі прап тілінің ноу – «жаңа», руз – «күн»
деген сөздерінен қалыптасып, жылдың бірінші күнін біл-
дірген. Ал қазақ тілінде «наурыз» сөзі, біріншіден, жыл ба-
сында тойланып думанды халықтық мейрам, екіншіден,
наурыз айы, үшіншіден, ұлыс күні жасалатын көжеге қаты-
сты айтылады.

рыз көже) пісіріледі. Әр үйдің дастарқанына ақтан (сүт та-
ғамдары), көк ырыстан (дан тағамдары мен жеміс-жидек-
тер) және қызылдан (еттен істелетін тағамдар) жеті түрлі
дәм қойылады. Қалыптасқан салт бойынша қойдың басын
ауыл ақсакалы мұжиді. Көже пішіп болған соң, төрағасы
қолын жайып:

«Бақытты ас берсін,
Ұлыстың ұлы күнінде,
Ұлып оңға қонсын,
Қызың қырга қонсын,
Қыруар малың өріске толсын,
Дәулетіңді асырсын,
Душпаның басылсын,
Менің берген бұл бағам,
Ұлыс күнге сақтан жүрген сүр бағам»,-
деп, үй ішіне бағасын береді. Жиналған жұрт: «Ау-
мыз ақтан айырмасын, қызылды (етті) уақытымен көресті-
сің», - деп тарқасады.

Наурыз көженің қойдың басы мен сүр ет салып пісірі-
луі – қыс тағамымен (етпен) қолтасуды, құрамына ақтан
қосылуы – жаз тағамымен (сүт, ақ) қиышудың мәнісін біл-
діреді. Ал наурыз көжені тойлап ішу – «жыл бойына то-
қшылық болсын» деген алыс сапарда жүрген адамдарға,
қадрімелді ақсақалдарға сыйбаға сақталады.

Наурыз күні таңертең ертемен ерлер қолдарына күрек,
кетпен, ал қыз-келіншектер құрт, ірімшік, сүт, піскен ет
алып далаға шығады. «Бұлақ көрсен, көзін аш» деп қауы-
ласқан жігіттер айыла төңірегі бастаулардың көзін аңса,
«Атаңнан мал қалғанда, тал қалсын!», «бір тал кескен, он
тал екі!» деген қариялар бұлақ басына тал егеді. Әйелдер
атып келе жатқан Күнге тәу етіп, «Армысың, қайырымды
Күн-Ана!» - деп, иіліп сәлем береді, «Кеудесі түкті Жер-
Ана, құт дарыт, жарылқа!» - деп, ашылған бұлақ көзіне май
құйып, жаңа егілген ағаштарға ақ бүркеді.

Әдетте, Наурыз күні адамдар бақай есем, пенденілік
атауыдан тазарып, ар-ұжданы алдында арылуы керек.
«Ұлыс күні алдында келсе, атаңның құнын кеш», «Жақсы-
лық жақсылық – жай адамның ісі, жамандыққа жақсы-
лық – ер жігіттің ісі», «Тас атқанға – ас ат» секілді
пақылдарды өзек етіп, ту көтерген билер, ақсақалдар ат
қайырын кесісіп, араға жік түскен бауырлас ел, руларды,
ағайын, дос-жарандарды бір дастарқаннан дәм таттырып,
табыстырған, осылайша ел бірлігін күшейтеді.

Отбасын теңгіретіп жібергендерді қайта қосып, жа-
лыз-жарым жетімдерді үйлендіріп, жеке отау қылап,
«Сүйекке дақ, етке таңба болмасын» деп қамбағал, мүге-
дектерді жақын туыстарының қарауына арнайы міндеттен
тапсырған.

Жұтқа ұшырап, тапқ ұстап қалғандарға «дүние кезек»,
«адам күні адаммен» деп жылу жаппа берген. Түрлі жаман
әдетке үйір болғандарды халық талқысына салып, дұрыс
жолға түсуіне жол көрсетіп, үзделерін алған.

Қазақтардың астрономиялық түсінігі бойынша, Жаңа
жылда Күннің көзі көрінген уақыттан кейінгі екі сағат
уақыт «күн сәті» деп саналады. Егер кімде-кім Ұлыс күнінің
күн сәтінде шұғыласын маңдайымен төсіп қарсы алса, оған
Наурыздың құты дариды деген дәстүрлі ұғымға сай, Жаңа
күнді қарсы алу салты қалыптасқан. Күлімдеп көрінген
Күнге иіліп сәлем беріп, «құт дарысын» деп, айнала төңі-
рекке ақ бүркің үйлеріне тарасады.

Қорыта айтсақ, көптеген халықтардың салт-дәстүріне
айналған Наурыз тойының қалыптасуына Табиғат пен
Қоғамның, Ел мен Елдің, Адам мен Адамның ара қатына-
сындағы тепе-теңдік заңын бұзбайтын, бастау-бұлақтар мен
таңбалардың қайнар көздерінің ашылуына мүмкіндік туғы-
затын және әрбір жеке адамның ар-ұятының тазалығын сақ-
тайтын ұлы өнегелер мұрындық болған.

Наурыз құтты болсын, ағайын! Әр отбасына құт-бе-
реке дарысын!

Бикен АХМЕТОВА

РЕШЕНИЕ
председателя шестой сессии
Нуринского районного Мәслихата

пос. Кисевка №5 18.03.2008

О созыве очередной шестой сессии
Нуринского районного Мәслихата

Созвать шестую очередную сессию Нуринского районного Мәслихата 28 марта
2008 года в 11 часов утра в актовом зале районного акимата.

Председатель шестой сессии районного Мәслихата Э.ТАТТЫБАЕВ

СООБЩЕНИЕ
На рассмотрении очередной VI сессии районного Мәслихата 28 марта 2008 года
вносятся следующие вопросы:

1. О состоянии и мерах по укреплению охраны общественного порядка и усиленно
профилактики преступности в районе.
2. Разное

Секретарь районного Мәслихата: Е. ТУРАНОВ

Құрметті денсаулық сақтау саласының қызметкерлері!

Көктеммен бірге келіп жеткен бүкілхалықтық мереке Наурызбен сіздердің
шың жүректен құттықтаймыз. Наурыз – береке басы, ынтымақ ұйымасы. Бұл
жаңа күнді тек жақсы шиеп, ізгі тілек, ақ пейілмен қуала қарым алу дәстүрі
бұрыннан қалыптасқан. Жаңы ағамызды Наурыз – елімізгегі бүкіл
халықтың, барлық ұлт өкілдерінің айрықша мерекесі, береке мен бірліктің,
жақсылық пен татулықтың нышаны құбылған. Басталып отырған жыл басы
әрбір отбасына мықты денсаулық, құт береке, молшылық пен үлкен бақыт
әкелсін!

Наурыз тойларыңыз құтты болсын!

Нұра аудандық медициналық бірлестігінің
әкімшілігі және кәсіподақ ұйымы

Қош келдің, Наурыз!

Наурыз айы пар алған ақ ырыстан,
Наурыз айы жаралған сағыныштан.
Көгершіндей көгімде қалықтайды,
Ақ тізбектер жүректі жарып ұшқан.

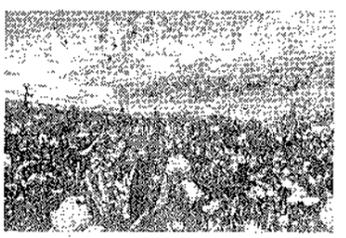
Бәлісуге шағымдан асыққандай,
Тасып ақта арпада жылғазарым.

Көкіректе от беріп жас арманға,
Наурыз айы жұпарып шапар маңға.
Қуаныштан жанарға жас алғанда,
Бүкіл тірлік ұқсайды жасарғанға.

Наурыз айы қырқада өрпек өрген,
Гүлге орнаған даламды қорме дер ме
ем.

Көңіліңді бал сезім баурап алар,
Тәтті күйдіп төгілген терілерден.

Сыпалаған аспанды тырналарым,
Жақсы күнің жеткізді бір хабарым.

Хабарландыру!

Құрметті нұралықтар!
2008 жылдың сәуір айының 2-ші жұлдызында сағат 12⁰⁰-де Кисевка кенті
Мәдениет үйінде өтетін Мұхаммед (с.ғ.с.) Мәуіт мерекесіне баршаларыңызды
шақырамыз.

Нұра орталық меншігі.

1989 жылдан бастап ежелгі Күн мейрамы – Жыл басы
тойын жалпыхалық болып қарым ала бастадық.
Халқымыздың мифологиялық түсінігі бойынша, 21
наурыз түні далаңы Қызыр аралайды екен. Сол себепті осы
түн «Қызыр түні» деп аталады. Қызыр – адамдарға дәулет
дарытып, бақ қондыратын, ақсақал кейінде көзге көрінегіні
қиял-жағайын терсеңді. Жақсылықтың жаршысы, жаңа
түскен Күн нұрының символы – Қызыр ата далаңы көзін
жүріп, назары жерге түссе, оның тоң кеудесін жібітеді, ал
тасқа түссе, тасты ерітін жібереді екен.
Қазақ елі Наурызды қалай қарым алған? Қызыр түні
Жаңа жыл табылдықтар атал, үйге енгенде, «жаңың шала
сәуле болмас» деп төрге қос шырақ жағылып қойылады.
«Жаңа жыл мұңғайдай тазе үйге кірес, ол үй ауру-сырқау-
дан, ішпе-жаладан аман болады» деген сеніммен Наурызға
пейілі үй ішіндегі жаңаз-мұңғайдай шаңы қағылып, жуылып
тазартылады. «Береке басынан басталады» демекші, «жыл
басы жақсы басталса, аяғы да жақсы болады». «Жыл бойы
ақ мол, дән тасқын-ғасын, жауын-шашын көп болсын» деп
Қызыр түні ырысқа (бндай, тары, арпа, сұлы, жегері, т.б.),
ыдыс атауының аққа (сүт, айран, шұбат, шалап, уыз, т.б.)
және көуеар бұлақ суына толтырады.
Ұлыс күні қазақ елі үшін әрқашан қасиетті, киелі са-
налған. Ол күні қар не жаңбыр жауса, «сұр жауды», «туар
жыл жақсы жыл болады» деп қуанған. Наурыз айында жау-
ған қар басқа қарларға қарағанда ерекше аппақ, үлпілдек
мапа болады да, «ақша қар» аталады. Осыған орай тілімізде
мінезі балдай, сұлу қызға айтылатын «Наурыздың ақша
қарындай» деген теңеу бар. Ұлыс күні туылған сәбилерге
Наурызбай, Наурызбек, Мейрам, Мейрамул, Кіріс, т.б.
аттар қойылып, оларға бір жас қосылады.
Наурыз күні қуанышқа кенеліп, масайраған жұрт
аппақ қойлек пен жаңа киімдерін, таза бір киерін үстеріне
іледі.
Шоқерім ақын ел аузынан жазып алған «Наурыз жы-
рында» бұл сөз былайша суреттеледі:
«Қасындағы жас өрелі
Тұлымшағы салбырап,
Бөйбіле шығар башыны,
Күндіктері қайқып,
Келіншек шығар кейкіні,
Сәукепесі саудырап,
Қыз шығады қыммын,
Екі көзі жаудырап,
Бозбала шығар бүрқырап,
Құлып-тайдай шұрқырап...»
Наурыз жырларда:
«Ұлыс күні қазан төлсе,
Ол жылы ақ мол болар,
Ұлы кісіден бата алса,
Сонда олжалы болар»,-
деп айтылмақшы. Ұлыс күні жеті түрлі зағнан – со-
ғымнан қалған сүр ет, қойдың басы, сүт, езілген құрт, бндай
(тары, күріп) пияз және сәбізден қазан толы көп көже (нау-

Встреча акима с предпринимателями

«Развитый предпринимательский сектор — это основа экономики любой страны»

(Послание Президента РК, февраль 2008г.)

На прошлой неделе в районном акимате состоялась встреча с предпринимателями, организованная акимом района С.Ж.Шайдаровым, на которой присутствовали как представители малого бизнеса, так и руководители крупных хозяйствующих субъектов, отдельные акимы сельских округов, главы крестьянских хозяйств, а также приглашенные представители институтов развития области: Г.Т.Курбанбаева, директор Ассоциации предпринимателей Карагандинской области; С.Б.Сыдыкова, директор фонда «Поддержка малого предпринимательства»; Е.Т.Абильдин, начальник юридического департамента Центрально-Казахстанской Ассоциации предпринимателей и некоторые другие. В работе семинара — совещания принимал участие вновь назначенный прокурор Нуринского района, советник юрисконсульта Байдалы Султанович Бектурганов.

Как отметил в своем вступительном слове Серик Жаманкулович, Нуринский район имеет чисто сельскохозяйственную направленность, а значит массу возможностей для производства зерна, мяса и молока. На сегодняшний день перерабатывающих производств в районе практически нет, и потому вся продукция уходит за его пределы, упуская тем самым колоссальные прибыли. В связи с этим и была организована встреча с целью довести до предпринимательского состава весь имеющийся потенциал района, чтобы уже сегодня многие из них могли сделать соответствующие выводы, а завтра, быть может — начать новое дело. Тем более, что в настоящий момент в районе насчитывается около семи тысяч самозанятого населения, которым необходимо помочь выйти себя в жизни с пользой (в экономическом плане) на общее благо.

Одной из имеющихся проблем развивающегося бизнеса аким назвал получение дешевых кредитных ресурсов. В решении именно этого вопроса Президент РК дает поручение «поддерживать работу микрокредитных организаций, в том числе за счет средств государства». Еще одним фактором, влияющим на развитие и конкурентоспособности бизнеса, является налоговая нагрузка. На решение другой значительной проблемы направлено Послание Президента по снижению административной нагрузки на бизнес, а именно объявлен мораторий на проверки малого и среднего бизнеса до 31 декабря 2008 года.

Среди имеющихся проблем Серик Жаманкулович выделял и динамичное развитие предпринимательства. На сегодняшний день в малом бизнесе по Нуринскому району занято 2317 человек. Для них сейчас необходимым является знание нормативных актов, а именно информированность законодательной базы. Вторым пунктом он назвал приближенность к финансовой инфраструктуре (фирмы, институты развития, связанные с предпринимательством). И третье, на что было обращено внимание — это доступность и прозрачность получения основных фондов республики (выделенные земель, аренда и т.д.).

Все эти вопросы и стали основными в повестке для проводимого семинара-совещания — о политике государства по поддержке малого предпринимательства и перспективах развития конкурентоспособного бизнеса в районе.

Первым было заслушано выступление заведующего отделом предпринимательства Ж.А.Мухамеджанова, напомнившего о том, что при акимате Нуринского района создана комиссия по вопросам малого и среднего бизнеса, также функционирует Совет предпринимателей, создан Экспертный Совет по вопросам предпринимательства. Кроме того, работает представительство Центрально-Казахстанской Ассоциации предпринимателей Нуринского района. Целью каждого органа является развитие малого и среднего бизнеса на селе, поддержка конструктивных инициатив общественных организаций, пропаганда активной жизненной позиции предпринимателя в создании экономического развитого региона и повышения благосостояния граждан района.

Жумабай Абдыгапарович кратко проанализировал ситуацию по району, выделив увеличение объема выпускаемой продукции (работ, услуг) почти на 11 процентов больше по сравнению с прошлым годом. В связи с увеличением количества индивидуальных предпринимателей, малого, облагаемой базы, свыше, чем на 25 процентов увеличился объем налогообложения платежей в бюджет. Однако, если сравнивать аналогичные показатели других районов, то можно отметить, что нуринцы в данном отношении используют еще далеко не все возможности, на что также было обращено внимание. А потому были сделаны выводы о предстоящей большой работе в отношении открытия СПК, каких-то перерабатывающих цехов, а не только торговых точек.

Данную тему, в частности открытия в районе сельских потребительских кооперативов (СПК)

продолжил заместитель акима района Б.Б.Кочегуров, назвав это не данью моде, а велением времени и требованием политики государства. Он предложил условный проект создания подобного кооператива по переработке молочной продукции на базе села им. К.Мынбаева, работа которого основывалась бы на пяти молокоперерабатывающих пунктах близлежащих сел с рынком сбыта готовой продукции на Караганду, Темпрату, Астану. Идея была

поддержана и одобрена с поправкой более мощного по масштабам оборудования и панелей в будущем не только на молочный, но и мясоперерабатывающий СПК. А для этого, как заострил внимание аким района, надо очень серьезно поработать с физическими, юридическими лицами, также и по залоговому обеспечению, развивать сырьевую базу, заработать свой бренд, и только тогда можно на что-то рассчитывать.

Очень полезным для присутствующих оказалось выступление директора Ассоциации предпринимателей Карагандинской области Курбанбаевой Гульнар Торстаевны, которая заявила, что сейчас работать как вчера уже нельзя ни крестьянам, ни предпринимателям, работающим на сегодняшний день, а не на перспективу. Главное, что должно присутствовать в работе малого и среднего бизнеса — это конкурентоспособность. Решение любых проблемных моментов, правовых и экономических вопросов Ассоциация берет на себя. Делаются определенные движения и со стороны государства, которое сегодня дает деньги для поддержки предпринимателей, бесплатно проводит обучение. Многие административные барьеры решаются на уровне министра и Парламента. В настоящее время создана рабочая группа при Правительстве РК (членом которой она является), занимающаяся изменением законодательства, которое поможет упростить многие процедуры при открытии своего дела, его развитии с целью стимулирования у предпринимателя развивать инновационный, конкурентоспособный бизнес.

Не менее полезную информацию представители малого и среднего бизнеса могли почерпнуть для себя из выступлений заведующего отделом сельского хозяйства, председателя правления ТОО КТ «Нұра астық», председателя налогового комитета по Нуринскому району, главного специалиста отдела земельных отношений, заведующего отделом архитектуры, помощника прокурора, т.е. всех тех служб, которые так или иначе задействованы по многим вопросам малого бизнеса.

Заключительным моментом встречи стала презентация проекта «Изготовление мебели» ИП Баггаловым Кусаншом, напавшим свое дело когда-то с изготовления обычных кухонных шкафов, а сегодня на приобретенном итальянском оборудовании уже выпускающем готовую дизайнерскую мебель.

Завершая встречу с представителями малого и среднего бизнеса, акимом района были даны соответствующие поручения отделам предпринимательства, сельского хозяйства и земельных отношений.

Сегодня можно констатировать, что малый бизнес стал действующей силой в решении экономических, социальных и политических вопросов. Предпринимательство решает проблемы занятости, повышает уровень и качество жизни людей. Предприниматели района принимают участие в благотворительных акциях, постоянно оказывают помощь малоимущим семьям, активно участвуют в общественной жизни района — в спортивных, культурно-массовых мероприятиях.

Вместе с тем еще достаточно проблем, которые невозможно решить каждому предпринимателю в одиночку. Сегодня проблема отдельно взятого предпринимателя — проблема общегосударственная. Самое главное — чтобы была инициатива, желание и большой энтузиазм со стороны самих предпринимателей трудиться не только на собственное благо, но и на поднятие экономики своего края.

Наталья ШЕВЧЕНКО

За строчкой послания Президента

Основа экономики — предпринимательский сектор

Так определена в своем нынешнем Послании вопросы по стимулированию малого и среднего бизнеса Глава государства. И нам, предпринимателям, очень приятно обозначать, что нас поддерживает государство, выдвигая микрокредиты как на развитие, так и на открытие собственного дела. Считалось, что такая забота со стороны Президента будет способствовать созданию новых рабочих мест для большего количества казахстанцев.

Очень важным для нас моментом станет и снижение административных нагрузок на бизнес, а именно упрощение разрешительной системы, прежде всего лицензирования, сертификации, ак-

кредитации, о чем было дано поручение Правительству. И самое главное, на что обратил внимание Президент, это — на сокращение количества проверок правохранительными и другими проверочными органами, а также их упорядочение. В общем же считано, что данное Послание станет основой документов по развитию благосостояния всех казахстанцев, начиная с их рождения и до глубокой старости.

Ж. КАРБАЕВА, индивидуальный предприниматель

Праздник возрождения

В Казахстане пришел праздник Наурыз! Сегодня он в центре нашего внимания, сегодня он властвует над нашими мыслями и делами. Наурыз — это праздник весны. По древнему восточному календарю с Наурыза нависает отчет жизни. В этом чиселении есть особый смысл. Именно на Наурыз в традиционном хозяйстве человека появляются ягнота, жеребята, телята, а в степи после Наурыза начнет зеленеть трава — корм для скота.

Наурыз означает возрождение жизни! Специально на праздник мы храним всю зиму суур ет — сушеное мясо, чтобы приготовить из него наурыз коже. На праздник люди прибирают дома и дворы, обновляют домашнюю утварь, ходят друг к другу в гости, преподносят подарки друзьям и близким, устраиваются народные гулянья, игры, спортивные состязания.

Наурыз — один из самых древних праздников на Земле, ему более пяти тысяч лет!

Наурыз приходится на 22 марта — день весеннего равноденствия, когда день и ночь равны друг другу. Наши предки с почетом называли

Наурыз — Улыстың Улы күні (Великий день народа).

В 20-х годах прошлого века традиционное наследие в Казахстане было приравнено к пережиткам прошлого и праздник Наурыз был отменен и запрещен.

Новое признание Наурыз обрел 15 марта 1991 года, когда день 22 марта был провозглашен официальным государственным праздником Наурыз и объявлен выходным днем.

У древнего праздника есть особенность — он длится целый месяц! И целый месяц можно ходить друг к другу в гости, желать добра и счастья, петь песни, сидя вместе за дастарханом, предаваясь искусством акынов.

Кульминационным моментом праздника является «шұрыл коже».

Наурыз — праздник возрождения. Возрождение — это напоминание людям о том, что красота и любовь всегда торжествуют на земле, помогают противостоять любым трудностям.

Пусть каждый год этот древний, добрый праздник радует нас!

Наурыз келді — күт келді!

Қасиетті Наурыз өңіріне көптен күткен наурыз мерекесі де келіп жетті. Наурыз — бұқияхалықтық мереке болғандықтан, адамдар ұлыстың ұлы күні деп қабылдаған. Наурыз бұғалт дейін Шығыс халықтарының жыл басы мерекесі ретінде тойланған. Қазіргі халқыда бұл мерекені айрықша бағалап оны жыл сайын тойлауды әдетке айналдырған. Ұлыстың ұлы күні жайында ақын жазушы ая, аңғарымыз өлеңдер, әңгіме, жыр-дастандарын, тәрбиелік мәні бар жазып сөздер туындатқан. Бұл мерекеле адамдардың өзіндік қиялдары бар. Наурыз халық үшін бірліктің, татулықтың, көктемнің, ізгіліктің, бақыттың мерекесі ретінде тойланған. Солайстаңда болар бұл күні патшайым, қанбайым, мейірленбейтін адам болмаған. Мерекеле жақсы тілек тілеу, құттықтау, үлкен-кіші бір-бірін сыйлаған, көшірм жасалып адамгершілік орнайтын күні.

Наурыз тәлім-тәрбиелік, үлгі-өнегелік, қадір-қасиеттік нысан белгілерінің түрі әне көп. Ынтымақтастық берік мереке болғандықтан халық асыға күтеді. Көктем келіп қар еріп, жем далаға күстар орылып, жер-дүние жалғулыққа бөленген осы бір сәтте қар қоз қазак баласы үшін тағы бір қуаныш-малдардың төлеуі. Малды қадір дұтатып ел «сөз басы туды» дейді. Солайстаң

жаылды күт мезгілі, жылдан алашық айы, төл басы есебінде қабылдап, наурыз айына қасиетті ай деп бағалаған. Наурыз суымен еусындап бойына сөйретіп ел үшін көктемнің алар орны ерекше. Өзенде қатқан мұз жібір, қар еріген, суың сүрдідей тасыған дыбысы кейде ару қызған күжісіне, енді бірде көңіл — күйді көтеріп, аламан әлемге аяқ бастыратындей сезіледі. Наурыз өңірінің бойында қоныс жайып Алғабас ауылдыла биялы наурыз мерекесі ерекше бомақ. Ұлыстың ұлы күніне мектеп оқушылары мен ұстаздар аталысын дайындап жатыр. Мектеп ынаратында өсетін сайыс Сәкен, Ыбырай, Абай, Бейімбет, Мәжіліс ағаларымыздың ағарымен аталып, ауылдарға монғарланған. Бұл ауылдардың мақсаты халықтардың салт-дәстүрлерін, мәдениетін дәріптеп, ұлттық тағамдар дәрмен аталып, тәлім-тәрбие беретін шаралар ұйымдастыру. Дайындалып жатқан тағамдар сайыс ойындай өсетіне сенімдері шак. Ұлыстың ұлы күні деп ұлықтайтын, ұлы мереке елімізге ырыс, береке, молшылық әкеліп, отанымыз тыныш болғай.

Ж. БАЛМАҒАНБЕТ,
Нуринский орта мектебінің
бастаулық сынып мұғалімі.

ПЛАН мероприятий по празднованию Наурыз - мейрамы в Нуринском районе

№	Наименование мероприятия	Сроки
1	Тематическая книжная выставка в библиотеках района «Наурыз — праздник весны и дружбы».	в течение марта месяца
2	Районный конкурс исполнителей «Әз Наурыз»	19-22 марта
3	Во всех населенных пунктах района массовые народные гулянья, посвященные празднованию «Наурыз мейрамы»	19-22 марта
4	Проведение вечера отдыха для молодежи «Шақаралық көктем».	22 марта
5	Праздничная торговля	22 марта
6	Организовать охрану правопорядка на период праздничных дней	22-24 марта

Проведение праздничных мероприятий по празднованию Наурыз мейрамы в п.Киевка 22 марта

1	Провести радиодифференциацию площади
2	Установка юрт и алтыбакап
3	Организация посадки именных саженцев на детской площадке
4	Конкурс на лучшую предпринимательскую структуру
5	Конкурс на лучшую юрту «Алтын керек»
6	Проведение театрализованного представления на площади «Көңіл келді Наурыз»
7	Организация и проведение спортивных соревнований по казакша — күрес, армреслинг, перетягивание каната, подтягивание тяжестей
8	Проведение ярмарки вакансий

Отдел внутренней политики Нуринского района

Наурыз!

Шығармашылық шығармалары

Весну мы с радостью встречаем,
Она название носит — Наурыз!
Так новый год сегодня называем —
День радости, и счастья, и любви.

Довольны люди Наурызом,
Что-то каждый из них ждеет.
Пусть этот год своей Огнемше
Только достаток принесет.

Одети увидят в парады,
Степник к пароду Кыдыр-Баба,
И этот ритуал из года в годы —
Предвестник счастья каждому, судьба.

Вес в этот день друзей встречают
И дверь открытая — для всех,
Всех дастарханом угощают,

А в каждом доме — счастье, смех.

Мы знаем блюдо, не забыли,
А блюда эти — семь частей;
Зерно, и курт, и молоко, и мясо...
Все — в изобилии преподнесут
Для всех гостей.

Название блюду дали предки,
А просто — Наурыз — коже.
Его все любят, словно дети,
Как свежесть фруктов по весне.

Какое счастье для народа,
Ведь Наурыз к нам поступает.
И пусть любая ждег погода,
А новый год — не опоздал!

С. ЗИЧЕНКО

Нұра ауданының 80 жылдығына арналады

Біздің Нұра жерінен қоғам қайраткерлері, заңгерлер, ақын жазушылар, экономистер, ұлттық ұстаздар шыққан ғой.

Талжанов Сәйдіп Омарұлы (1906-1972) ғалым, жазушы, аудармашы, әдебиет таныушы, филология ғылымдарының докторы. Нұра ауданыда Токтамыс (Ақсай) деген жерде туған.

Нұраның бір түлегі Сәйдіп аға,
Асыл ер, ойы тейіз жетпес баға.
Талшынның жасайынан бітім іздеп,
Өзінің қазырынан шықты дара.

С.Талжанов өмірден сан түрлі қиындығы мен қауыпты сындарына мойы-маған, тіршілігін бұралып күндеріне өмір бұлғақтамай, алдына қойған айып да сара мақсатынан айнымайтын асыл қасиеті өмірімен де, іс-мен де дәлелден өткен жан. 19жылы айдауды болса да халқына қаттықсыз қызмет етіп, мол мұра қалдырған ғалым. Өзіне кімнен көңіл қалса, сыршылдан күнәсіздей, күбіраемей, бетіне тура айтушылық, бір пәрсеге қуанып сөзге бар жапымен бүкілсіз шынайымен жадырай білушілік оны таңшын жастар түгелі ұжандері де үлгі еді.

Ол көпті аудармашы. «Көпшілік мен Дина» шығыс әдебиетінің інжу-маржаны, оны аудару С.Талжановтың тәржімелік табысы ғана емес, ұлттық аударма өнерінің тарихындағы елеулі құбылыс болып табылады. Сәйдіп ағаның 100 жылдық мерей тойымен Нұра ауданындағы «Ақсай» ауылында, Астана қаласындағы Евразия университетінде 2008ж. аталып өтті.

Ел үшін еңбек етсең, халқын сүйіп,
Сен үшін отқа, суға түейт жүр деп,
Ер өлсе де, еңбегін өз өміріңе
Нені мың жыл өтсе де тарих бізке.
Бүркіт Ысқақов 1924 жылы Көкшетау ауданында туған. Туған жері туралы ол былай толғады:
Жазасында Нұраның жер бар аты «Көкшетау»
Болғанымен бір жеріміз, суы қандай мөл-мөлімі?
Бой-білік белге, жасыл құрақ жағасы
Төскейі-тұл, төкелем, бақдан тәтті аузы
Халық сүйген қарғайың, осы жерде туыпты
Ақын Сәкен жағтайың, суына бет жұбыпты
Атам соны қолың қып, мен де сонда туыпты
Сонан маған ол мытық, сондықтан ол сүйіктімі!

1942-46жылдары әскер қатарында болып, Ұлы Отан соғысына қатысқан. 1946-51 жылдары республикалық «Инженер» журналы мен «Лениншіл жас» газеті редакциясында бөлім меңгерушісі, жауапты секретарь болып істеді. 1951ж. репрессивті а ұшырап, 25 жылдық мерзімге еркінен айрылып, еңбек түзеу лагеріне жіберілді. 1956ж. толық ақталып бұрынғы қызмет орнына қайта оралды. Партияның да қалың қолы болды. Ол ССРО жазушылар одағының мүшесі, филология ғылымдарының кандидаты, бірнеше орден, медалдармен марапатталған. Б.Ысқақовтың «Тас еденнің ыңғары» атты өлеңдер топтамасы оның абыстыда отырып, айтауды жүрген кезінде жазылған. Б.Ысқақов бұл өлеңдермен қазақ совет поэзиясында бұрын болмаған «Тұтқан жыры», «Нағире өлеңдері» деп аталатын поэзияның жаңа түрін, жаңа жаңырын баслады. «Прокурор» деген өлеңін Зада Қажыбековке арнады.

Кіріп келді үстіме, прокурор жас жігіт:
Көзіме-көзі түсіп де, отпарың-деді, те қысып?
Тұрмадың соған сөзің мені, салқынды айттым жайыңды
Прокурордан күтпеп ем, панаһың, достар, қайыңды.
Жарайды, жақсы,- деді де,- кетіп қалды көптіңмен, сонынан ба-

стық
(Түрменің басын) келді де, оқыды қауып шыға ашып.
Ысқақов кім? Сіңіз бе? Заңғызды ашып,
Көңіріңіз сіз бізді, Аяғсыз,-деді,-барыңыз.
«Аяғсыз» деген жөбді, естігенде жауаптың,
аяқ еңі келісің, жөпде бердім томыңды.
Прокурорды орыңа, сапыңды едім дағдайың,
Бар екенің сүйісем оның да, адамды кей ақтайтың-
деп Зада Қажыбековтың мейірімді, адал, әділ азамат екенін көрсеткен.
Зада Қажыбеков заңгер.(1927-2000) Нұра ауданы Кисека с-

лосында тұрған. Зада Қажыбековтың баталық, балдүрел шыға жылыдан тұрған соғыс өрті жылдарымен тұста-тұс келеді. Соғыстан кейінгі ауыртпалығы мол жылдарда Алматыдағы Заң институтын бітіріп шығады (1946-1950ж.). Еңбек жолын атақты (Сарлап) «Степ-ла» прокурорының көмегісіз болып бастауы-болмақ заңгерге өмірлік жол сілтейді. Жанан жаның жазықсыз жапа түейт, қанығез заманның қармағына ілінгендері е шамасы келгенге көмек жасауға тырысады. Сондай шамағайы тиген адамдардың бірі - қазақстан бет-гін ақылы Б.Ысқақов еді. Кейін ол З.Қажыбековке артып «Прокурор» деген өлең жазды.

Міне, Закеңнің кішкентай болғанымен үлкен мәкемтәр сайын кететін жүрегіне ізгілік пірімдері сол кезде ұлағатын сөзеті. Оған кейін Повладар облысында прокурор болып істеген жылдары, Қарағанды облыстық прокуратурасында бөлім прокуроры болып істеген жылдарында да адам құқығына нем қурайлы қарамай, әрбір адам өзінің құқығын қорғай білуді ескертін отыратын. Еңбек мек-месін басқарған жылдары сол кезеңі милиция генералы Васильев, оған кейін облыстың І-хатшысы Қорқын заң орындарында қазақ кадрларының көбейт кеткенін оған ауыр кіле ретінде таңды. З.Қажыбеков Қорқынның орынсыз қылығын көптің қойнына әкере-лен, талсалмай қарсы шықты. Әрше дүлей күш жеткі, Закең қызы-метінен кетті, бірақ адалдығынан айныған жоқ. З.Қажыбековтың адалдығы туралы Нгілік Омаров «Сатылған» өлеңінде:

Ұрпағыңды бағырдың
Ауыңа елің қарағым,
Құлы болмай әкімнің
Қамқоры болып ақынның
Жаның жайсаң жан ағам,
Әр ісін оңге
жүрегіңің өрт еді
Өмірін нектен келге еді
құлағанда сернеңді
қырап қолар қыла
жора-жолды, інілер,
сені өлімге қы ма?
Өнетсің өмірін бір өлетсе ең ма?
Құлаң ұрдың асқарға
Үлгі-өлетсе жастарға
Нық еді алаң сенімді
Жит еді жігерің
Тіреті болдың еліңнің
Біз үшін өмі тірісің

Закеңнің азамат, азаматтық, қайырымды қасиеттерін санама-лай келе, істеген ірі істерін елің өлеңі, сен өлең жөкелі, тірісің. Ұрпақтарың сен істей азымай кеткен істеріңді әрі қарай жалғастыры-тынына сенім білдіреді. Ол нағыз заңгерлердің ұстазы еді. На, ол бүкіл құқық адам құқығын қорғауға арналды.

Әрбір облыста заңгерлердің бүтіндей бір ұрпағын тәрбиелейт шығарды. Сол пен прокуратура, адвокатура орндарында оның әкел-ділігін, әділеттен таймас табандылығын, заңды қалап басшылыққа алатын тұрашылығына адамға деген нектіз кейірімділігі мен қайы-рымдылығын өзідері үлгі еткен шәкірттері республика ауымында көрген саналды. Азын аға соны жөндерінде денсаулығын нығайт-парлауына қарамастан, төресіз еліңіздің тыныш-тіршілігіне ба-рыпша қызу араласып, оның көңісінен жетің істерін өзмен көрін кеті. Қажыр-қайратын ұлты үшін аймағын ағамыздың бір бақыты осы.

2002 жылы азын азаматтың еліне сіңірген еңбегі елсізін, оның есімін мәңгі есте қалдырып, жас ұрпаққа үлгі ету мақсатында Қазы-бек би аудандық сотының ығарымына меймориалдық тақта қойылды. Онда былай деп жазылған: «Бұл ығарыма Қазықстан отандық құқықтау саласын дор үлес қосқан белгілі заңгер Қажыбеков Зада Әкімбекулы еңбек еткен». Бір айта кетерлігі осы ығарымды Зада Әкімбекулы өзінен кейінгі заңгерлеріне бақыртып жүретін еді және оның бағамасымен болғаны және оның жұмыс орны да осында болған. Осы салтанатқа арнайы келіп қатысқан Республиканың Бас прокуроры, Закеңнің шәкірті Раинал Түсіпбеков Зада Қажыбековқа «Қазақстан Республикасы Прокуратурасының құрметті қызметкері»

атағының берілетін хабарына, үс белдеу мен құлағын Закеңнің жұбайы Гайнет жетеміне тапсырды. Жөкелінің аты өлмейт деген осы емес пе?!

Әкімбеков Серік Әкімбекулы. Кішіке көптің сүйемі. 1936 ж. қараша айының 12-сі күні дүниеге келіп, 8-класқа дейін Кисекада оқып, 1954 жылы 10 жылдық Жезқазған рудникінде тәмамла-ған. Содан соң Украинаның Львов қаласындағы «Судық экономикалық институтына оқуға түскен. 1958 жылы институтты ой-дағыдай бітіріп, жетпіс жасқа келгенде қазалы өліп, облыс тәр-биелік-экономика бөлімі орналасқан. 1960 жылы Қарағанды қаласында кооператив институтын ашылып, Серік Әкімбековты бөлімді экономика ретінде сол институтқа азырақ және экономика факультетінің лекторы етіп тағайындады. Бірақ мен іскерлігі, ұйым-дестірушілік қабілеті, іскерлігінің шыңымен шеберлігі ескеріліп, Украинаға қандай да бір іскерлік қорында жіберілді. Ол Львов қаласында экономика ғылымдарының кандидаттығына диссерта-циясын ойдағыдай көрсет шығады. 1993 жылы Алматыдағы Абай атындағы халық шаруашылық университетіне ауысады. Экономика кафедрасында экономикадан дәріс берді, профессор деген атақ алды. «Экономика теориясы» деген жоғарғы оқу орнына арналған оқулық жазды.

Бойындығы күн-жөгерін сауатты шәкірт тәрбиелеуге жұмысқа, Бүгінгі, ертеңгі экономикашыларды қыра-қырап, парик жылдары шәкірт ерге үйреті білді. Жүрегі аға жұмысына, ерлігі де достарына көңіл алап, адам жанын терең түгеніп сөзімге та, жауырып, қызыл кішілейт, ақыл, жұмыс міндеті жан еді. Серік Әкімбеков көптең ең шәкірт тәрбиелен шығарды. Оның айғаны Қарағанды экономика университетінің ректоры Ерғара Аймаубетов С.Әкімбековтың шәкірті, басқа да шәкірттері жүзден саналады.

С.Әкімбековтың азын мәңгі есте қалдыру үшін, 2006 жылы Қарағанды экономика университетінің бір ауыртқысына «Экономика» Серік Әкімбековтың аты берілді.

Мұқышев Қабилкеп Мұқышевты (1926-1976) Қарағанды об-лысы, Нұра ауданы Қызылжылқы ауылында туған. Қазақты көрнекті ақыны. 1941 ж. Алматы қаласындағы Абай атындағы педагогикалық институты бітірген. 1943-44 жылдары Казанка селосында қазақ тілі мен әдебиетінен сабақ берген. Көптеген ыстық жауыншылар оқыған, орыс тілдік жауыншыларының шығармаларын жасы айтып, Мисель Огелі күндер, өлең түндер, өлеңі жанын өкпеарып, соны да аузып, солдан гүлдер сарғалап шығарып. Берей өмір бер мадабып, жүрекпен сүйсің адамға, ол бағамың етіп алық, өрнең бұл жауырып.

«Сызықтар сағым, сабағам,
Жоқ на сірә сен қайың,
Жақындық менен асып, Жауандық бер, ұя, құдайың» дегенде тыңдап отыратын шәкірттері сені еңің, өлеңіңнен аздап күн көретінді. Тыңдауға жаныңдай айта берсе, айта берсе дейтінді. Маған қарап, әй, қара қызы жаңағы айтып өлеңді қайта оқыса айтып берші дегенде мен сол күйінде жатып қайтатып айтамын. Сонда ол: - Сен, қара мез, әдебиетің болсаң, дейтін. Айта келсең үстеміңнен болсаңа шыңдық айтамын, мен әдебиет көпін таныдым.

Қабилкеп Мұқышев 1943 жылдары ССРО жазушылар Одағының мүшесі болды. 1945-48 жылдары облыстық оқу бөлімінің кабинет меңгерушісі, әрі оқушыны болып жұмыс істеді. 1948-1968 жылдары мектептерде мұғалім болды. 1958 жылдан творчестволық жұмыста. Ол бесен астам өлең жинақтарының авторы. Олардың ара-сында «Алтын арқан», «Жөкелінің арқаны», «Құнар шырша», т.б. шығармалары бар.

Бұл шығармаларында Сарыарқаның өткен тарихын толғады. Қарағандының кеңіріп ашқан Атық Байқайыпқа арнап «Атық ту-рамын атың», 1936 далағы Ұлы-азаттық тарихына арнап «Арқанды арқанды» атты поэмалар жазған. Бұл ісесті туралы мәліметке Қарағанды, Қарағанды облысының энциклопедиясы берілген.

Жұбайы Кетелесова Фаиза көп жылдар Қарағанды педаго-гикалық институтында қазақ тілінен сабақ берді. Мыңдағын шәкірт тәрбиелеген ұлттық ұстаз, филология ғылымның маманы.

ОНЫ ӘКІМБЕКҚЫЗЫ,
зейнепкер ұстаз

<p>Нұра ауданының 80-жылдығына арналған «Менің туған өлкем» тақырыбындағы үздік шығармалар байқауының ТӨРТІСІ</p> <p>Білім беру бөлімі туған өлке туралы аудандық жалпы білім беру мекемелерінің жоғары сынып оқушылары арасында «Менің туған өлкем» тақырыбында шығармашылық байқау өткізеді.</p> <p>Байқаудың мақсаты мен міндеті: Туған өлкенің тарихын танып-білуді қалыптастыру. Оқушы жастардың интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерін арттыру. Ауданымыздың әлеуметтік-экономикалық даму жетістіктерін және патриотизм мен ұлттық ташымды насихаттау. Нұра ауданының халықоның дағдарылық тағулығын шығайту.</p> <p>Байқау шарттары: Байқауға Нұра ауданының орта мектептерінің 9-11 сынып оқушылары қатыса алады. Мемлекеттік тілде және орыс тілінде жазылған шығармалар қабылданады. Байқауға ұсынылған жұмыспен бірге қатысушының аты-жөні, тегі, мектебі мен сыныбы және мекен-жайы көрсетілген ақпараттық парақ жолдануы шарт. Байқауға ұсынылған жұмыстар аудандық білім беру бөлімінің әдістемелік кабинетіне 15 сәуірге дейін жіберілуі қажет. Ашықтама үшін телефон: 22047, 22256.</p> <p>Байқауды қорытындылау тәртібі: Ұсынылған жұмыстары бағалау үшін конкурстық комиссия (қазылар алқасы) құрылады. Байқау қорытындысы 2008 жылдың сәуір айының 20-сәуірінде шығарылады. Байқау жеңімпаздары ескерткіш сыйлықтармен және дипломмен марапатталады. Үздік жұмыстар «Нұра» газетінде жарияланады.</p> <p>ҰЙЫМДАСТЫРУ КОМИТЕТІ</p>	<p>Положение о конкурсе на лучшее сочинение по теме «Мой родной край» посвященное 80-летию Нуринского района</p> <p>Районный конкурс на лучшее сочинение по теме: «Мой родной край» проводится отделом образования Нуринского района</p> <p>Цели и задачи конкурса: Целями и задачами конкурса являются: стимулирование и совершенствование знания истории родного края. Повышение роли интеллектуальной собственности и развитие творчества среди учащейся молодежи. Пропаганда успехов социально-экономического развития Нуринского района, патриотизма и национального сознания. Укрепление интернационального сотрудничества жителей нашего района.</p> <p>Условия конкурса: К участию в конкурсе приглашаются учащиеся 9-11 классов средних школ. Сочинения принимаются на государственном, русском языках. К конкурсным работам прилагается информационный лист, где указывается фамилия, имя, школа и учебный класс, адрес участника конкурса. Конкурсные работы направляются в методический кабинет районного отдела образования до 15 апреля 2008 г. Телефон для справок: 22047, 22256.</p> <p>Порядок подведения итогов конкурса: Для оценки представленных работ формируется конкурсная комиссия (жюри). Итоги конкурса будут подведены 20 апреля 2008 г. Победители конкурса награждаются памятными призами и дипломами. Лучшие работы будут напечатаны в районной газете «Нұра».</p> <p>ОРГКОМИТЕТ</p>	<p>НҰРЛЫ НҰРА САНДАҚТАРЫ</p> <p>Жырды төк, қаламыңды ал көрі тартып, Сыршанда ақтарып сөз ойлап алған! Тойыңа 80 жылдық туған жерің, Өлеңнің керекті де ірін қалған.</p> <p>Тенедіп туған жерге жер жетпейді, Ең адам туған жерді ержетпейді. Көрсемде елдер сулу, асем жерді Нұрадай қыла-ойды тербетпейді.</p> <p>Ұйытып бір өзіне табындырған, Алысқа ұзап шықсаң сыйқандарған, Ауылым, өскен ортам, өскен ұйым Ақорды секілденіп тұрар маған.</p> <p>Құрақ, пәл сымал жетің сандыр қақпаң, Арқанды төсін жарып ашып жақпаң, Емшеңін сүйіп өскен бабағды дей, Мекенің ғалай халық қоныстанпаң.</p> <p>Жерімің туып өскен жөпір баека, Тойлағып ақын жырған аралыңапа! Қуанып мекеніңең бүкіз халқың Тойың тұр нұрлы Нұра 80 жасқа.</p> <p>Татай қызы кетейді бастың кейін, Бүгінде келе жырға қалам өзің. Маңсаң бәрімізді тербетейді, Нұрадай жер асынып аламын бөсің.</p> <p>Халыққа түскен кезде ауыр сымдық, Әділдік, тұзу далады қуан тандап. Елі үшін еңбек етіп сиреп туған Нұрадай шықсаң өскен ғалай сандақ.</p> <p>Абдыла ең алдымен түседі еске, Сөзетің жан ымыс досы емес пе?! Ашықан елің еркіндік әлемің деп Болар ма ердің ісін ескермес пе.</p> <p>Елдікді белектемей, қайып шетке, Қарымдер ұнап еді жетіп шықса. Жет санған ғасырдың күз шыңына ордап Еңбегі мәңгі жасар, қаймас текке.</p> <p>Шыңала күміс сумен бетің жуған, Нұрадай татай сандақ мөңгі тұған, Қайып та Айнабеков соның бірі Жасынан оңа шығып, өнер күзін.</p> <p>Жоңырақей жүзірің ардан жөндей өскен, Өлеңі дүркіратып бүгінгі көпкең. Қызықты әңгіменің бүгінгі еді, Шыңайтың бір естесің өмірі өскен.</p> <p>Құрметтең, қадір тұтып, Сәйдіп ағам,</p> <p>Өлеңді ағтанарың, жазып қалап, Жас ұрпақ өсіп жатып мәңгілі бар Балшымын есімімен аталады.</p> <p>Ашытып алып ұя, Бүркіт ақын, Батылға құлап ұрып талшығың. Әрі ақын, әрі ғалым терең ойы Көп өнер бір басым табылатың.</p> <p>Қайыңдай қызықтың белгі буып, Белесің Дәулет шығып білім құтып, Ғылымның бүйіне ордап еді, Сұм ажал ерте жұтты түсі суық.</p> <p>Қабілет менен еді сөзге жүйірің, Алаптан кім боса ал шық үйірің, Өтемі жар шаршап тоң бетің, Берің өлеңің жасқа бір ің білің.</p> <p>Сөздері Дүрежелестің жөні жақпаң, Сүйсініп тыңдаған жан таңдай қақпаң, Бір сөзге, сөзге қырып адым еді, Өң, алары, дәмбірамен бұрыратың.</p> <p>Ағасы адам болып соның көбі, Бұл өлең абылдарың шыққан жері, Мүзғалай батпақтың көңге жігіті, Белгілі Айтуғанов Еңбек бұй.</p> <p>Кім білсе Орабай мың Бағым атап, Ерлер бұл ауыз тілді ұстаптың, Ғасыл бөлетін шыққан ұрпағың айға Балшымың докторы деп аталамың.</p> <p>Өртайың баға жетпес жан а бапаң, Жырдауа абылдарың қызыл ғалай, Елшіме шыққан сандақ, асыл ар көң, Түйіңе жете алмайтын бары емаң.</p> <p>Жөкің еркіндіктің елім көрің, Келді ең мен жерге бегің көрің, Халқымың қадір тұтып мақсаты сол Қорқайту өз Отандың мыңдай берің.</p> <p>Көрің бе Астыңдай таманыңа, Недер асем қаламмен талсаңа, Орыпқан Пүрхұлының нұрғы өмірі Қалайға мақсатқа да жарасаңа.</p> <p>Мекенім гүлді өскен нұрлы Нұра, Құр қоныс аламызды қалам мұра, Азықтық Отан сүйген ұрпақым еді Ең жайың көң де таңа өскен бұла.</p> <p>МАХМЕТ ТЕМІРҮЛІ, Көксерей ауылы.</p>
--	--	---

Мы за пропаганду здорового образа жизни

В Послании Президента РК Н.А. Назарбаева народу Казахстана одним из приоритетных явлений можно считать широкую пропаганду здорового образа жизни.

6 марта на стадионе «Нұра» под эгидой партии «Нұр Отан» совместно с отделом физической культуры и спорта был проведен спортивный праздник «Старты надежд» среди женщин трудовых коллективов п.Киевка, посвященный Международному Женскому дню 8 Марта. Целью и задачей мероприятия было, конечно же, внедрение и популяризация физической культуры среди женщин, а именно пропаганда здорового образа жизни. В соревнованиях участвовали женские коллективы РМО, КСШ № 1 и 2. Непосредственное проведение возлагалось на главного судью – директора ДЮСШ О.А. Баранова.

В состав команд входили по пять представительниц прекрасного пола, которые соревновались между собой в эстафете с элементом баскетбола, с ракетки на ракетку теннисного шарика, в боулинге, в конкурсе на лучшего футболиста, на силовые упражнения и, конечно же, в конкурсе капитанов.

Под аплодисменты группы поддержки соревнующихся команд, буквально со старта вперед вырвались медработники. Они стали лидерами в приветствии и первой эстафете с элементами ба-

скетбола. Однако, можно сказать, что им постоянно «на пятки наступали» представительницы других команд. Так в конкурсе на лучшего футболиста медиков опережали педагоги КСШ № 1, где лидировала Ж. Жантуова.

По итогам соревнований жюри первое место единогласно отдало коллективу этой школы. Медработники заняли второе место. На третьем оказалась команда женщин из КСШ № 2. Но для каждой из них победа или проигрыш оказались не главными. Важно то, что на «Стартах надежд» они подружались, очень приятно и с пользой для себя отдохнули, зарядились энергией, а значит, почувствовали себя моложе и здоровее.

От партии «Нұр Отан» хотелось бы поблагодарить всех участниц и руководителей РМО и двух школ районного центра за энтузиазм и активность, а также пожелать им во всем только удачу.

Нашим главным принципом всегда была устремленность в будущее, и мы должны продвигаться вперед ради благополучия граждан и процветания Казахстана. Здоровый образ жизни – здоровье нации.

Д. БАЯНОВ,
первый заместитель председателя НДП «Нұр Отан»

Состав Общественного совета по борьбе с коррупцией при районном филиале НДП «Нұр Отан»

Рахимов Балмагамбет Рахимович – ветеран труда, председатель Общественного совета.

Кожамбек Сақтау Кожамбекұлы – ветеран правоохранительных органов, заместитель председателя Общественного совета.

Комекбаев Аскар Сыдықович – заведующий лицеем, член Общественного совета.

Тусеубек Коянбай Тахирович – член НПО, член Общественного совета.

Хашанов Рустем Каримович – учитель истории СШ им. Мынбаева, секретарь Общественного совета.

“Электронды” салықтар қол жетерлік мүмкіндікке айналды

Салық органдарында ақпараттық технологияларды енгізу жылдарында салық төлеушілер зор мүмкіндіктеріне ие болып отыр. Салық төлеушілердің салық есептілігінің электронды нысандарына көшуі алғашқы әрі елеулі істері басушылық болып табылады.

Сонымен қатар, алғашқы “виртуалды” төлеушілерге арналған басқа да ақпараттық өнімдер жоғары қарқынмен әзірлене бастады. Қашықтықтан көру, дербес шоттан көшірмені алу, шағымданушылар электронды кітабы, сервис-дескптерлік қызметке сұрау жіберу мүмкіндігі сияқты көптеген ілесне қызметтер пайда болды.

2003 жылдан бастап есептілікті тапсырудың дәстүрлі формасы орнына электронды нысандарға тапсырылатын салық төлеушілер асы жеңе басқа да “электронды” қызметтерді өздерінің дербес компьютерлерінен және салық төлеушілердің терминалы арқылы бәсеңді түрде меңгере бастады. Электронды үкімет құруға бағытталған стратегиялық бағыт аясында салық төлеушілерге жасаған мүмкіндіктер саны жыл сайын артып келеді.

Екінші деңгейлі бірқатар банкілердің (“Халық банкі”, “Казкоммерцбанк”, “Альянс Банк”) банкоматтары арқылы салықтарды төлеу жүйесін енгізуі фискалды органдардың ақпараттық технологиялар саласындағы өзіндік қолбасушылығын көрсетіп отырады. Homebank – Интернет ресурсы және “Казкоммерцбанк” web-киоскілері арқылы қызметтерді төлеу бір мезгілге іске қосылды. Осы қызметті пилоттық енгізуде салық төлеушілердің қаражатын және уақытын үнемдеуге жағдай жасау басталып кетті.

Бүгіндері көлік құралдарының санының, мүлік және жер салықтарын төлеу кезінде салық міндеттемелерін орындау мүмкіндігі жеке тұрғындарға ұсынылған. Осы салықтардың тапталуы кездейсоқтық емес, өйткені аталған төлемдермен азаматтар жиі ұшырасады. Оның үстіне, салықты кез келген адам төлей алады, оған ешқандай да тәжірибе немесе компьютерді жақсы білу қажет емес.

Салықтарды қашықтықтан төлеудің артықшылықтары қатарында осы процестің интуитивтік түсінікті деңгейіне жасалғанын, яғни оңайлығын айрықша атап өту керек. Салық төлеу-

шіге әрбір әрекет бойынша түсініктемелер қосымша қарастырылған. Төлеу үшін салық сомасы көрсетілген хабарламаны алған тұлға төлеу түрі – “салықтарды төлеу” деген операцияны таңдап, солдан кейін салықтың түрін анықтауы тиіс. Төлеуші өзінше немесе салық міндеттемесі бойынша төлем жүргізіп отырған адамның СТН (салық төлеушінің номері) ғана білу қажет. Банкомат арқылы төлеудің жалпы салық есептілігінің электронды түрде қолдану сияқты, маңызды артықшылығы – тауіккің кез келген уақытта, демалыс және мереке күндері пайдалану мүмкіндігі.

“Электронды” салық төлеушілер үшін ақпараттық бағдарламалар жасау жұмыстары тоқтатылып жүргізіледі. 2007 жылдың ішінде салық төлеушілерді СГДС (хабарламаларды көпшілік жеткізу жүйесі) жүйесінің жаңа 3 түрқалығы ауыстыру жүргізілді. Салық төлеушілер белгіленген мерзімде СГДС бағдарламалық қамтамасыз етуші орнатпай, “электронды” төлеуші ретінде жаңадан тіркелу процедурасынан өтті. Жұырда ҚР КМ Салық комитеті сайтының адресі өзгерді: аталған ресурстың адресі орнынан деп бекітілді. Осы мәлімет салық есептілігінің электронды нысандарын пайдаланатын және пайдалануға шет біліретін төлеушілерге пайдалы болды.

Сонымен, салық салу процедураларын ақпараттандыру нәтижелері – интернет желісіне кіру мүмкіндігіне не және салық төлеушілер терминалдарын пайдаланатын салық төлеушілердің саны күн артынан сайын ұлғайып келе жатқандығы қуанышты жағдай болып отыр. Банкоматтар арқылы салықтарды төлеу – ол заман талыбына сай жаңалық ғана емес, сондай-ақ, әрбір салық төлеушінің мүддесіндегі ақпаратталдыруға бағытталған стратегияға, яғни сапалы кезеңге ауысуының көрсеткіші ретінде қарастырылады.

Міндеттерді орындаудың электронды жүйесі салық төлеушілер арасында бірден тамыр жаюы мүмкін емес, бірақ уақыт өте келе “электронды” салық артықшылықтарын салық төлеушілердің үлкен бөлігі пайдалана бастайтыны анық.

Нұра ауданы бойынша салық комитеті

Спортивные новости

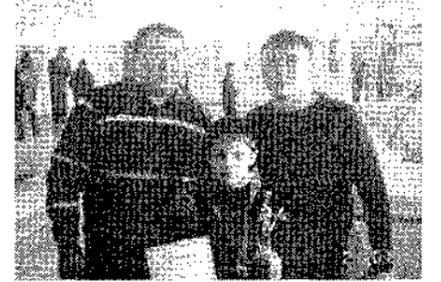
Бокс

С 3 по 6 марта в областном центре прошло открытое первенство города Караганда по боксу среди мальчиков 1996-97-98 года рождения.

Три боя в весе 36 кг провел наш участник КСШ № 3 Максим Чемерисов, занявший первое место (тренер Ж.Иманов).

Второе место в этом же весе после проведенных 4-х боев занял ученик СШ им. Сулейменова из села Кертенды Нурхан Омиртай (тренер Т.Хамзин).

Третье место в различных весовых категориях заняли также школьники из Кертенды: Амантай Нуркен (28 кг), Азамат Нуркен (34 кг), Сапаржан Жақан (40 кг). Все трое воспитанники тренера Т.Хамзина. Каждый из них провел по три боя. Отдел физической культуры и спорта

На снимке: Максим Чемерисов в центре

Лыжные гонки

В эти же дни в Караганде проходили соревнования по лыжным гонкам на первенство Карагандинской области. Участвовали команды городов Караганда и Темиртау, а также Нуринского и Каракалинского районов.

Лыжники нашего района, воспитанники детской юношеской спортивной школы в общекомандном зачете заняли третье место и были

награждены кубком и грамотой управления физкультуры и спорта Карагандинской области.

В первый день соревнований мужчины и юноши бежали 15-километровую дистанцию. Первое место среди наших воспитанников занял Сафронов Александр из КСШ № 3. Вторым пришел Балташев Даурен и на третьем месте Букинов Азамат. Впервые эти ребята выполнили нормативы кандидатов в мастера спорта.

Хотелось бы поздравить всю команду лыжников ДЮСШ, в которую вошли Айзада Ақильбекова, Васильева Яна, Жусупов Наурызбай, Кулмагамбетов Дамир, Шульц Игорь и Пронин Олег с высокими результатами и пожелать им дальнейших побед. Кегати, Пронин Олег, пробежавший дистанции в 10 и 15 км с хорошими результатами, как самый тонкий лыжник (ученик 5 кл. КСШ № 3) был удостоен Почетной грамоты и приза.

О. БАРАНОВА,
директор ДЮСШ

На снимке: победители лыжных гонок

Культура

«Суперчитатель – 2007»

В Нуринской районной библиотеке прошел литературно-музыкальный праздник «День читателя», где чествовали самых активных читателей. Это событие стало доброй традицией.

В нынешнем году Почетная грамота и памятный подарок вручены Магамадовой Лилии Фридриховне – ветерану педагогического труда. Ей также была посвящена книжная выставка-бенефис «Суперчитатель – 2007». Чтение Лилии Фридриховны разноплановное. Это и книги в казахских изданиях, и зарубежная классика, детективы, исторические романы, любовные романы. Читает она у нас недавно, но в течение года прочитала большое количество книг.

По другим номинациям отмечены: «Старейший читатель» - Демченко Людмила Николаевна, «Самая читающая семья» - Омарова Фаридат Мукашевна, «Крутой детектив» - Шлакис Светлана, «Детектив глазами женщины» - Левина Зинаида Адольфовна, «Любовь волшебная страна» - Кусанюнова Асылгас Елгешдиновна, «Мир фантазии» - Лазаренко Вячеслав, «Читатель зрительских симпатий» - Камнева Екатерина.

Среди победителей нашего конкурса люди самых разных возрастов и профессий: пенсионеры и учащиеся, учителя и служащие, домохозяйки.

На празднике были отмечены и самые преданные читатели библиотеки. Это: Рехтин Яков Алексеевич, Кильшева Дана Закиновна, Гизатулина Ранса Ивановна, Жапарханов Кайрат Газизович, Кулпенсов Дулат Скакович, регулярно посещающие библиотеку на протяжении десяти и более лет. Омарова Фаридат Мукашевна и Кюс Алла Семеновна – эти читатели прошли все вехи жизни, военные и послевоенные трудности, но любовь к книге не растеряли, а лишь с годами ее укрепили.

Хочется отметить наших молодых читателей группы «Юношество». Среди самых ак-

тивных: Бейсекеева Молдир – 11 класс КСШ №2, разностороннее чтение, часто посещает библиотеку. Лазаренко Вячеслав 10 класс КСШ № 1, очень много читает, в основном фантастику и боевики. Шульц Диана – 11 класс КСШ №3, Камнева Екатерина – 10 класс КСШ №1, разностороннее чтение. Кусанюнова Бахытжан – 11 класс, читает на двух языках. Ахметова Аяна – 11 класс, разностороннее чтение. Балабекова Назира – студентка КарГТУ, читает очень много, в основном современные романы и иронические детективы.

Праздничную атмосферу поддерживали и библиотекари, угощавшие наших гостей чаем. В такой непринужденной обстановке была проведена викторина «Угадай книгу». Победителей оказалось много, и все они были награждены сувенирами. Работники районного Дома культуры дарили виновникам торжества свои песни.

Не обошлось на празднике и без отзывов читателей в адрес самих подвижниц книг, которые для многих стали не просто выдающимися книгами, а грамотными, доброжелательными библиотекарями, добрыми советчицами.

Праздник удался. Читатели не спешили покидать библиотеку, ожидая продолжения торжества. И оно, конечно же, последовало. Всех читателей ждала книжная выставка. На ней широко были представлены новинки современной литературы. По сложившейся традиции читатели взяли понравившиеся им книги.

Этот день общения между читателями и библиотекой был настоящим праздником книги, праздником слова, праздником общения.

С. Нуртазина,
заведующая сектором развития библиотек Нуринской ЦБС

Подготовка к будущему урожаю

Как обратить внимание в своем Послании народу Казахстана Н.А. Назарбаев, главная задача сельского хозяйства – обеспечение дальнейшего роста и устойчивой устойчивости сельскохозяйственного производства, всемерное повышение эффективности земледелия, так как Казахстан является экспортером сыпучего зерна в мире и конкурентноспособным лидером в мировом зернопроизводстве мягкой пшеницы. С каждым годом мы получаем все больший резерв в обеспечении устойчивости высоких урожаев сельскохозяйственных культур, повышая качество получаемой продукции.

Так, в 2007 году высокие урожаи добился хлеборобы ТОО «Шахтерское», «Кайнар», «Пражвальское» и другие сельхозформирования, где культура земледелия стоит на высоком уровне и, где заслуга трудового коллектива играет немаловажную роль. В перенасыщенных хозяйствах перед посевом в обязательном порядке проводится обработка почвы, в первую очередь, проводится обработка почвы, ведется борьба с вредителями после уборки зерновых культур, на сильно засоренных полях ведется химпрополка.

На сельхозугодьях района встречается сорняк видов сорных растений, многие из которых причиняют огромный вред сельскому хозяйству. На

обработываемых и заброшенных полях развивается и распространяются это видов сорняков, которые при сильном ветре заносится на засеянные поля, улетая и забирая все питательные вещества из почвы.

Сорняки ухудшают качество посевов, усложняют уборку урожая, понижают влажность зерна, на таких полях больше затрачивается ГСМ. Чтобы вести успешную борьбу с сорняками, надо знать их биологические особенности.

В нашем районе самый распространенный зловонный сорняк – это ослик обыкновенный. Олнопетный, семенной, злаковый, с сохранением жизнеспособности семян в почве 5-7 лет, в основном прорастающих при температуре +8-10 градусов с глубины залегающих.

При обследовании в 2007 году в районе 43 процента сельскохозяйственных угодий засорено осликом, а также при обследовании в 2008 году семян зерновых культур на сорность выявлено их соответствие 2-3 классу. Поэтому всем сельхозформированиям необходимо своевременно провести все требуемые агротехнические мероприятия.

Г. ЖАНАПИН,
агроном – герболог Нуринского районного филиала ГУ «РМЦФДН» МСХ РК

Внимание!!! Автовладельцы Осакаровского и Нуринского района!

5 июля 2006 года на 859 км автодороги (территория Шестого района) Алматы-Екатеринбург) водитель автомашины Мани 23.403 правосторонним расположением рулевого управления, государственный номерной знак В720ХФМ Акибаев С.Т. двигаясь в направлении город Алматы выехал на полосу встречного движения и совершил лобовое столкновение с автобусом «Вольво» государственный номерной знак S100BR.

При регистрации в соответствии Стандарта Республики Казахстан ГОСТ Р1709-2004 «Автотранспортные средства, требования безопасности к техническому состоянию и методы проверки» Согласно пункта 4.8.24 СТ РК ГОСТ Р1709-2004 рулевое управление грузового автомобиля и автобуса должно располагаться с левой стороны транспортного средства по ходу движения.

Выполнения требований вышеназванного Стандарта отражены в Перечне неисправностей и условий, при которых запрещается экс-

плуатация транспортных средств Правил дорожного движения, утвержденных Постановлением Правительства Республики Казахстан от 25 ноября 1997 года №1650.

На основании изложенного и во исполнение указания Департамента дорожной полиции МВД РК №6/ПД-2259 от 05 августа 2006г: запрещается в РЭО регистрации автобусов и грузовых автомобилей с правосторонним расположением рулевого управления, в связи с чем жителей районов просим подумать прежде чем приобретать вышеуказанный автотранспорт. По всем вопросам касающимся постановки на учет автотранспорта звонить по телефону 87214941100 или прибыть по адресу п. Осакаровка ул. Литвинская, 93 РЭО ОВД Осакаровского района.

Т. ШАЛАБАЕВ,
начальник РЭО ОВД Осакаровского района, майор полиции.

Информфурет санитарная служба Об усилении государственного, санитарного, эпидемиологического надзора на предмет соблюдения законодательства в области безопасности игрушек

Управление департамента госсанэпиднадзора по Нурискому району доводит до сведения, что на основании постановления Главного государственного врача РК от 12 декабря 2007г. №25 «Об усилении государственного надзора на предмет соблюдения законодательства в области безопасности игрушек» проводится проверка всех объектов и субъектов частного предпринимательства, физических и юридических лиц, занятых в сфере ввоза и реализации игрушек.

Проверка проводится на основании САНПН № 838 от 3 декабря 2004г. «Санитарно-эпидемиологические требования к детским играм и игрушкам».

Физические и юридические лица должны обеспечивать соблюдение требований санитарных правил. Все производимые, ввозимые и реализуемые детские игрушки должны подлежать обязательной санитарно-эпидемиологической, в т.ч. токсикологической экспертизе в порядке установленном уполномоченным органом в области санитарно-эпидемиологической благополучия населения РК. Предприятия, выпускающие детские игрушки, игры должны гарантировать выпуск продукции безопасной для здоровья ребенка и подтверждать качество и безопасность продукции патчем санитарно-эпидемиологического

заключения и сертификата.

На потребительской упаковке, вставление к игрушкам должны указываться возраст детей, для которых они предназначены. Работники, связанные с изготовлением, реализацией игрушек должны проходить предварительный инструктаж на работу и периодический медицинский осмотр в установленном порядке.

Не допускается продажа и покупке прикладывая к губам игрушки, предназначенные для контакта со ртом ребенка при их демонстрации. У продавца должен быть демонстрационный образец. Упаковка-декоративное покрытие игрушки должно быть стойким к действию слюны, пота, и влажной обработке. Исследование детских игрушек на соответствие требованиям по показателям безопасности осуществляется Центром санитарной экспертизы с Караганды, аккредитованным на выполнение таких исследований. При выявлении игрушек, не соответствующих требованиям, производство и реализация их не допускается (приостанавливается) в порядке, установленном Законодательством РК.

Н. Пилота,
специалист УДГСЭН
по Нурискому району

Разъяснения санитариста

О высокопатогенном гриппе птиц

Грипп птиц – контактная вирусная болезнь, поражающая кур, пестарок, индюков, павлинов, фазанов, воробьев и голубов, характеризующаяся поражением органов дыхания, угнетением, отеками и пневмонией, центральной нервной системы и смертностью, достигающей до 70-100 процентов.

Резервуаром вируса птиц в природе являются дикие и домашние водоплавающие птицы, выделяемые или слезистые выделения, помет, пух, перья. Грипп птиц проявляется в любое время года, вспышки болезни возникают при контакте с перелетной дикой птицей на открытых водоемах.

Существует возможность заражения от больных птиц и заболеть гриппом людей. Первым значимым признаком заболевания является снижение аппетита и сонливость. При респираторной форме отмечается затрудненное дыхание, чихание и слезотечение слизи из носа в виде нитей, воспаление слезистой оболочки глаз, повышение температуры до 44 градусов, а также отеки в области головы, шеи, груди, горлани и выходящие го-

ловы на 180 градусов. При тяжелой форме у заболевших птиц появляется понос.

Диагноз птичий грипп ставят в результате лабораторных исследований патологического материала, взятого от больной и здоровой птицы, с учетом эпизоотологических данных и клинических признаков. Гривание, наличие в личной собственности птиц, обитая одновременно в местах ветеринарных инспекторов и приобретения птицы, ее заболелания или надежда. Должны не допускать свободный выгул и контакт с дикой водоплавающей и перелетной птицей. Не допускать убой птиц для реализации без предубойной ветеринарной осмотры и после убойной ветеринарной санитарной экспертизы туш и органов. В соответствии с ветеринарными правилами, выполнять указания по ее содержанию, а также в помещениях проводить дезинфекцию и выполнять другие ветеринарные мероприятия.

Е. АУБАКИРОВА,
ветеринарный инспектор Нуриской
РТН РК в АНК МСХ РК

Кызылша

Сонья кездери кызылша ауруунын жи кезде- жери журтти боримизе маани. Бул ауру тек балалар гана емес, соймен катар ересектер арасында да кен таралып келеди.

Кен адамдар кызылшанын бастагы кезини туму, жеде респираториялык вирусе инфекциясы (ЖРВИ) аурууларымен, ал бортте шыккан кезинде аллергиялык аурулармен шактыгырады.

Кызылша – ауа тазиларымен тарактын жукалы ауру. Ол аурумен балалар жи ауырады, кейде ересектер арасында кездеси, ауыр турде оведи.

Кызылша ауруун коздурушы морбиллинурусар. Ол наука жеткенде, туникеринде, сейде- гинде ауа аркылы жугалды.

Кызылша тыным жолдарынын шырынтты кабатынын кабынумен, уянуу белгилеринен, дене кызуунын котерилуу, конъюнктивит, катаральди белгилеринен сипатталады. Кызылшанын миждети турдеги белгилерин бири – даик-паузеуи борттелер. Ол аурудун 3-4 куну шыгады. Аурудун клиникалык белгилери наука адаммен кырым-катыптаста болган куннен бастап 7-13 кун аралыгында корипте бере бастайды. Бул кезинде шыкубатылык, яни жасырын кез деп атайды. Олан кейин аурудун белгилери айкын билгени. Ол уш кезинен турады: бастагы кезин (инкубациялык) 3-5 кун, бортте шыгуу-3 кун, дагылуу -2 атыга дейин созылады.

Аурудун бастагы кезинде наукастын дене кызуу котерилип, мурынын су агалды. Сонымен катар конъюнктивит, катты жетсе, куруу спидрмалы дамуу мүмкин. Урттын шырынтты кабатында кызыл жипкенен коршалган усаак дактар шыгады (Бельский – Филатов – Коппик дактары), ал тацдайында эпитемадар найда болады. Кинкентай балаларда интти отуу мүмкин. Ересек балаларда кусу, мурынын кап кету және интти ауыруу мүмкин.

Ал бортте шыгуу кезинде дене кызуу кайтадан жогарга салдыра дейин котериле. Бортте тері жабындысынын отермеген бетине шыгып, еге кон болады немесе кейде, керисинче, аз молшерде эр жерде орналауы мүмкин. Борттелер кезек-кезек: 1-куні бетине, мойнына, 2-куні – денесине, 3-куні аяк-колдарына шыгады. Борттелердин кезек бой-

ыны шыгуу – кызылшанын маңызды диагностикалык керинди болып табылады. 3-4 куннен бастап борттелер кырыналады, содан соң дактар кысыды, дене кызуу басталады. Дактар 1-1,5 аты бойы сакалалды.

Кейбири оту журттимен балаларда борттелер аз шыгып, ауру жетид турде отеди және жылам жазылады. Егу журттимен адамдарда кызылша ауыр отеди, егер олар уақыттык емделмесе асқынулар дамуу мүмкин.

Наукага толык тыныштык жагдай жасау керек. Наукасты жеке болмеге жапкызу керек, ал бөлменин ин аса жарык болмагыны дурсы. Кен молшерде курамында С дорумені бар жылы суйыктыктарды беру керек. Дене кызуу 38°С-дан жогары болса ыстыкты тусиретип парасетомол, аспирин сиякты дарилерди беру керек. Кинкентай балаларга строн, суспензия туриндеги ыстык басатын дарилер берсе дурсы, себеби туймедактар балаларды куустуруу мүмкин. Тамагыны журакталды, ле содасы еригидемен шайган жөн. Егер журнак мажасыз жетел болса, жетелге карсы лимфесин, бромжесин, бронхолитин сиякты дарилерди беру керек. Егер наукастарда асқыну болмаса, онда арнайы ем журттидун каете жок. Дене кызуу кайта котериле турде наукаста отип, пневмония, ларинготрахеит, энцефалит, менингит сиякты асқынулар дамуу мүмкин.

Есинде сақтагыз!

- кызылшамен ауырган баланын борттесин бриллиант катин, калып перманганаты еригидеин жагуулы, егер кышыну белгилери болмаса, аллергия карсы антигистаминди дарилерди беруудин каете жок;

- жукалы ауруды таратпау ушин дене кызуу котерилип, катаральди белгилер басталган баланы емканга алып бармай, дарилерди уйге шыкырган жөн;

- кызылшанын ауыр турі мен асқынулары дамыган наукастарды, емесе ол кинкентай балаларда болса, миждетти турде жукалы аурулар ауруханасына жапкызу керек.

Е.А. ОСПАНОВ,
балалар даригери.

Жыл өтті біздер сені жоқтағалы...

Нұра ауданы, Аманжол ауылының тумасы, балаларына жан әке, жубайына адал жар, достарына шайнай, адал дос Сүлейменов Бүркітбай Төгіулының фани дүниеден бақпа аттанғанына 2008 жылдың 6-сәуірінде 1 жыл толады.

Жолдастары сағына еске алып, келесі жыл жолдарын арнайды:

Достарының ортасында жайыран,
Жігіт болдың жарқын жүзді жапы ақ.

Үш құлағың әкелет жүр сағынып,
Жарың қылды әкеуменен шырап.

Жаның жаннатта болсын,
шайғамбарымыздың шалағаты неісін, пейіште
нұрын шайқалсаң, жан досым.

Сағына еске алушы достары:

Еркеттай-Қазымыр, Болат-Зейнеп, Рашид-
Салтанат, Қалкен-Қорлан және т.б

Жеті атағын білмеген жетесіз деген атам қазақ. Темеш-Ораз шежіресін жапқақтап шығарған, әкелі балалы Мұқанов Хамзе мен Айдарға, Хамитжанов Думанға мың да бір рахмет. Кешегі қылышпен қан тамған қызылдар келіп қуғынға ұшыраған ұрпақтардың бірі біз боламыз. Ораздан тарихтан төрт ұлыды ұрпағы Қорғалжан ауданы мен Нұра ауданында қоныс тепкен. Осы Нұра өлкесінде тұратын Ораз балаларының билігін айтып Ата-бабаларыма арнаған жырларды ұсыламын:

Темеш-Ораз шежіресін жазғандар,
Бәйбісел-ата ұрпағы Хамзе-Айдар,
Оларға бірлесіп, ат салысқан,
Думаны Хамитжанның ол да қайсар.

Өлі рапы болмаса тірісіне,
Бір шөкім, пайда түсете кірісіне,
Әрұрақт өдеріне риза шығар,
Дұрыс жасалған бұл ісіне.

Қазымбеттің үнінің ұды Қазыбақтан,
Нгілік, Аман, Түйік болып жатқан,
Манғаз ұл тумы Нгіліктен,
Кені ір боы от алдына таратылған.

Біз боламыз Қазымбеттің Кені ірінен,
Жеті ұлының үлкені, тұрмағы Тілеукеден,
Жеті мың жылқы біткен Кені ір баба,
Нгіке ортамысы, аты шыққан бейбіттен.

Нгіке ертіп жүрген, алабырт болаатайды,
Болағай Тілеукеңің бұл бабады,
Менен кейін болағай билік айтап,
Деп Нгіке би жариялапты.

Коп асыл сөз айтылды бабалардан,
Өтпеген-ай, еш жерде жазылмаған,
Болағайдың төргеуін айтар болсақ,
Әрқайсысы, кен сияқты қызылданған.

Кенжесі Әлібек аталған әліл би еп,
Қалып еден сыйдаған әділен,
Ұзылары Жүргейт, Жүніс, Баянғи, Бәстем, Рүстем
Бесеуінің болыпты абыройы ұстем.

Әлібектің жорға ұлы Жүргейт атам,
Шежіреден кейін туындаған ойлар

«Жеті атағын білген ұл жеті жұрттың қамын жеру деп мәделде айтылғандай, әр адам өзінің жеті атағын білуі тиіс. Ол адамның қорғандығы мен биліктілігі, ата қорғандығын танытады. Білмесе өкелі атағын білмейтін жетесіз» деп соқкен. Жеті атағы үйрету әр ата-ананың бітесі борышы. Мысалы, өзі, әкелі, атасы, бабасы және оның арғы ата-бабасының есімдерін білу – жеті атағы білу деген сөз. Ал ұрпақты таратуы – Ата» екеңің барынша білетіміз. Адам Ата және Хауа Ана да тарихта шынайы өмір сүрген деседі.

«Әке – ақсар тау ана – ағып жатқан бұлақ, бағы – осін тұрған құрақ» деген мақалға сүйенетін болсақ, ана – өмір сыйлаушы, дүниеге әкелуші, таза бұлақ сұйықтай мұңсыз, ақ, мөлдір жан есі.

Бүгінгі мақаламыз отбүрті болып отырған Ораздан 4 баялы: Баты, Маным, Қазымбет, Темеш, аталарымыз шежіре кітабы. Бүр қасиетті шежіренің түсу-кесері Байтұрғын ауылында болып, рудас ағайындар жүзеге келгеніне қанағаттанба. Кітаптың мұқабасының өзі көз тартарлықтай. Елге сыйлы, қадірлі, сибекгермен ел аузында жүрген дауа-ымда үйкен атқар мен әкелердің суреттері мен өмірлерінен көптеген деректер берілген. Бұл, әрине қуана-рылық жағдай.

Мен өзім Қазымбет Кені ір руынан таралып, бүгінде 2 балықты анасы болып, Баятар руына келіп болып отырмын. Осы шежіренің шыққанына сондай қатты қуанып жандардым бірі болдым. Өз ата-тегіңді мұқым әкеліңнің айтуы бойынша ғана қараз бетіне түсіріп алған болатымын. Енді міне, сондай кітапқа қолымды жеткізіп, ата-бабаларымыз толық біліп, танытып болдым деген ниетте өзім. Әлібек

билікке түсіп жүрген жағдайынан. Атамның мықтылығын естетедем. Қорғанде немересін, атам Тәжібайлан.

Қызылдар көп қызылға бояды ғой,
Отасындар соларға бой алды ғой,
Бетке ұстаған шіркін-ай тектілері,
Қуғын – сүргіде, жер аузы ғой.

Баянғи қуғынға қатып жүрген,
Атақты бөйгі атымыз Қаргермен,
Өзі өлсе де ақтары айтау да,
Қатып мен Татағу тектілің дәлелден.

Бәстемде Наупазда атқа мініген,
Қазымбет шежіресін жатқа білген,
Шаруашылық басқарған кезерінде,
Туыс түрелін, қол ұшын жатқа берген.

Кіші атай деген екен, Рүстем ағамызды,
Бүгінгі күн, бізге қалыққа аты аңғарды,
Істеген қылағымен, айтыпқан әңгімесі,
Ұрпағы біздерге болып арнас манығы.

Атам Жүніс өмірден ерге от іп,
Бауыры Рүстем әкеліңді жеткізді,
Ақын әкем Зейнепке менендікте,
Екі аяқта, өлкемізде тең келмейті.

Гитлердің лагерін қоры көп,
Сталиннің репрессивінен өткеріп,
Осылармен мәсім ойнап салбалды,
Өзіңді аты бала гәрбиледі.

Мен боламын кенжесі Зейнепкеңің,
Аман айтып ағаман (Сәдуақас) Сәкеніңің,
Ата-баба туралы жазбалды,
Бұл болды, мен үшін қателіңің.

Шехназ, Мұқағали, Манжан балаларым,
Осындар өскен сендер де ата-бабаларым,
Аллах жар болып өздеріңе,
Тарқайыңдар теңге жеткеніңне шамаңарым.

ЖҮНІСОВ Сәкен Зейнепкеңіңің

«Қазақ поэзиясының Хантәңірі»

«Қазағым не бір сұңқар арыс тұған,
Гарияның ақылмен тайыстырған,
Мұқағали әжалды бөгеп тұрып,
Өлемесің өзіңді таныстырған».

(К. Бопсаев)

айынан өлетін домбырамен нақышын жеткізіп
орындап берді.

Қазақтың қара өлетін тұнып тұрған тәрбие демелігі Мұқанов ағамыз есім «Фари»-ы. «Ары жапын келетің», «Ей габият», «Қарасөз» т.б. өлетін жолдары жаңа айтып өнерлерін ортаға салған 8-9-10-сынып оқушылары ерекше атап отырмай келеді. Олар: 9-сынып оқушылары: Сүлейменов Айтқу, Бердібеков Динар, Жарықова Ақпур, Ожабайт Ер-жанғи, Төлеуов Нұрхан, Әлібеков Орышан, 10-сынып оқушылары: Жалағашбекова Айгана, Төлеуова Нұрайым, Гүлмамбетова Паризам, 8-сынып оқушы-лары: Аманжол Баты, Уайылы Ақмет, Шыққабая Рәзі, Шыққабая Риза, Байылы Айгана, Шыққабая Асылхан, Сарғалы Манжан, Кен сонында М.Мақатаевтың «Өзі ермесің» прозалық шығармасы бойынша мектебіміздің «Алқай» театрның жас әртістері жан дүниесімен беріліп, өз емісіне тиген рәстді ермесі сонымен шықты, оларды атайтын бөлек: Қонақбай Абай, Ожақалы Ербей, Қылыш Ерейсін, Габитов Улан, Есенбекова Сәлемүл, Сапаралыева Майдауы, Шыққабая Асылхан. Осы кешті дұрыс ұйымдасты-рып өз мәнінде өзүне ат салысып белсенділік та-нытқан мектебіміздің тіл мамандары Шыққабая Ж.Б., Жалағашбекова М.С., және жеткіншектері Мұқағали ағамыз сияқты ақынның өлетіңдері жан тәнімен сүйіте ұстағандардың ықпалы бар екенін түсі-неміз. Мұқағали есімді тума дарының теріп фино-софиясын қадіретін келетің, жана өмірге деген көзқарасы мен түсініні біздің тазалыққа, әділдікке, намындылыққа бағыт алып дегі ойлаймыз.

«Қара саз, қара пылың өлетің өстім,
Қырағы нұғатын қырысқа көпелмейсіңің,
Өлсе өлер Мақатаев

Алайда өңірге аман өлетің өстім»
деп ақынның айтыпқандай М.Мақатаевтың жаңа өлетіңдері мәңгілік есте сақталып, Социал-демократия, осы келетіңге қатысын, белсенділік қорсеткен балаларға ағылғады айтып келеді. Шәкірттеріңнің өнерлері өріс басып, біздерді ша-рықтай берсең деген ниетіміз бар.

К.А. ДАПРОВА

Нұра орта мектебінің кітапханашысы